Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Nr. 27. Warszawa, dnia 28 sierpnia 1935 r. **Rok XVIII.**

DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Prenumerata roczna 12 zł. **Cena egzemplarza 1 zł.**

Prenumeratę należy wpłacać na konto P. K. O. **Nr. 30-400** „Centralna Księgowość Ministerstwa Skarbu", zaznaczając na odwrocie blankietu nadawczego „Należność za prenumeratę Dziennika Urzędowego Min. Spraw Wewn.".

Adres Redakcji: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, ul. Nowy Świat 69, Wydział Org. Prawny Tel. 220-20.

Adres Administracji: Warszawa, ul. Senatorska Nr. 29 (Galerja Luxemburga) sklep Nr. 22. Telef. 696-87.

TREŚĆ.

A. DZIAŁ URZĘDOWY.

I. ROZPORZĄDZENIA I ZARZĄDZENIA.

A.

I. Rozporządzenia i Zarządzenia.

—

154.

INSTRUKCJA POLICYJNA

z dnia 16 sierpnia 1935 r.

wydana przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych

w sprawie stosunku do władz sądowych i prokuratorskich oraz czynności dochodzenia przestępstw.

Na podstawie art. 7 ust. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U. R. P. z 1931 r., Nr. 5, poz. 27), art. 675 kodeksu postępowania karnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 83, poz. 725) oraz art. 42 ust. 2, 43 i 57 przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego z dnia 19 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 33, poz. 314, z 1932 r. Nr. 10, poz. 60, Nr. 60, poz. 573 i Nr. 73, poz. 662), zarządza się, co następuje:

CZĘŚĆ I.

Przepisy ogólne.

Rozdział I.

Postanowienia wstępne.

§ 1.

Przepisy instrukcji niniejszej określają stosunek Policji Państwowej i Policji Województwa Śląskiego do władz sądowych i prokuratorskich, tudzież postępowanie policyjnych organów wykonawczych w sprawach o przestępstwa, należące do właściwości sądów powszechnych.

§ 2.

Użyte w instrukcji skróty oznaczają:

a) „k. p. k." — kodeks postępowania karnego w brzmieniu jednolitego tekstu (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 83, poz. 725);

b) „przep. wprow." — przepisy wprowadzające kodeks postępowania karnego z dnia 19

marca 1928 r. (Dz. U. R. P. z 1928 r. Nr. 33, poz. 314, z 1932 r. Nr. 10, poz. 60, Nr. 60, poz. 573 i Nr. 73, poz. 662).

Przez użyte w instrukcji wyrażenie ogólne „sąd“ bez bliższego określenia należy rozumieć zarówno sąd, jak i sędziego śledczego.

Przez użyte w instrukcji wyrażenie ogólne „prokurator“ bez bliższego określenia należy rozumieć:

a) Ministra Sprawiedliwości, jako Naczelnego Prokuratora,

b) prokuratorów i wiceprokuratorów apelacyjnych,

c) prokuratorów okręgowych ich zastępców oraz prokuratorów rejonowych.

Przez użyte w instrukcji wyrażenie ogólne „policja“ bez bliższego określenia należy rozumieć Policję Państwową i Policję Województwa Śląskiego.

Rozdział II.

Stosunek do władz sądowych i prokuratorskich.

§ 3.

W zakresie ścigania i dochodzenia przestępstw, należących do właściwości sądów powszechnych, policyjne organa wykonawcze podlegają władzom sądowym i prokuratorskim oraz obowiązane są spełniać w tym zakresie wszelkie polecenia tych władz, wydane na podstawie przepisów postępowania karnego oraz przepisów szczególnych.

Policyjnemi organami wykonawczemi są:

a) posterunki policji,

b) komisarjaty policji,

c) wydziały śledcze,

d) komendy powiatowe i komendy miast,

e) urzędy śledcze, o ile spełniają czynności dochodzenia,

oraz

f) poszczególni oficerowie i szeregowi policji, wyznaczeni przez przełożonych policyjnych, niezależnie od przydziału służbowego, do pełnienia czynności w zakresie ścigania i dochodzenia przestępstw.

Uprawnienia władz sądowych i prokuratorskich nie naruszają w niczem uprawnień, przysługujących przełożonym policyjnym.

§ 4.

Na wezwanie władz sądowych i prokuratorskich policja obowiązana jest udzielać ochrony czynnościom urzędowym tych władz i wykonywać polecenia, wydane przez te władze dla usunięcia oporu i ochrony czynności sądów i prokuratur.

W szczególności organa policji, pełniące służbę w miejscu posiedzenia sądowego, obowiązane są wykonywać zarządzenia przewodniczącego w zakresie utrzymania spokoju i zabezpieczenia porządku czynności sądowych.

Zarządzenia te otrzymuje w zasadzie kierownik oddziału policyjnego delegowanego do ochrony, a w razie potrzeby nagłego dokonania zarządzonej czynności każdy pełniący tam służbę policjant.

§ 5.

W zakresie czynności ścigania i dochodzenia przestępstw policyjne organa wykonawcze działają w bezpośredniej zależności i pod stałym nadzorem miejscowego prokuratora, który, poza wydaniem poleceń w poszczególnych sprawach, czuwa nad prawidłowym tokiem wszystkich czynności, spełnianych w zakresie tym przez dany urząd policyjny, udziela stosownych wskazówek i pouczeń, rozstrzyga powstałe wątpliwości, zwłaszcza przy wykonywaniu poleceń pozamiejscowych prokuratorów lub sądów, oraz przejmuje w razie potrzeby do bezpośredniego załatwienia niektóre czynności o znaczeniu szczególnem.

§ 6.

Policja obowiązana jest utrzymywać jak najściślejszą styczność z prokuraturą. W szczególności komendanci posterunków obowiązani są zgłaszać się do wiceprokuratora rejonowego, korzystając z jego bytności służbowej w siedzibie posterunku lub ze swej bytności w miejscu urzędowania wiceprokuratora rejonowego.

Na żądanie miejscowego prokuratora, kierownicy policyjnych jednostek wykonawczych obowiązani są informować go o stanie przestępczości w danym okręgu oraz przedstawiać swoje spostrzeżenia co do warunków działalności policji w zakresie ścigania przestępstw i trudności, z jakiemi spotyka się w tym zakresie.

Kierownicy policyjnych jednostek wykonawczych obowiązani są również na żądanie prokuratora informować go o organizacji służby oraz o zdolności podległych im oficerów i szeregowych policji do wykonywania zadań w dziedzinie ścigania i dochodzenia przestępstw.

Odpisy sprawozdań ogólnych z zakresu ścigania przestępstw oraz wydanych w tym względzie własnych rozkazów komendant wojewódzki policji przesyła prokuratorowi okręgowemu. Zarządzenia instrukcyjne przełożonych policyjnych, dotyczące czynności z zakresu postępowania karnego, wymagają przed ich wydaniem zgody właściwego prokuratora.

§ 7.

Przełożeni policyjni obowiązani są zawiadamiać miejscowego prokuratora o odprawach, jeżeli na porządku dziennym umieszczone są kwestje, dotyczące ścigania i dochodzenia przestępstw, oraz umieszczać na porządku dziennym najbliższej odprawy powyższe kwestje, jeżeli prokurator tego zażąda.

Na odprawach tych prokurator udziela instrukcyj i wydaje stosowne polecenia ustnie lub na piśmie.

§ 8.

Jeżeli miejscowy prokurator uzna za konieczne sprawdzenie na miejscu czynności policji w związku z prowadzeniem dochodzeń, policja obowiązana jest przedstawić mu wszelkie

dane i materjały, dotyczące ścigania i dochodzenia przestępstw (akta dochodzeń, oraz wszystkie księgi, dotyczące kontroli dochodzeń, dowodów rzeczowych, osób zatrzymanych i t. p.).

§ 9.

W sprawach o przestępstwa, podlegające właściwości sądów powszechnych, policję obowiązują wyłącznie polecenia, wydawane przez prokuratora i władzę sądową.

Jeżeli policja otrzymała co do postępowania w sprawach o te przestępstwa zarządzenie od innej władzy, to wstrzymując się od wykonania, zawiadamia o tem prokuratora.

Nie dotyczy to poleceń w sprawach o przestępstwa ścigane na mocy ustawy karnej skarbowej (np. o tajne gorzelnictwo, potajemny wyszynk wódki, niedozwolone loterje, wyrób, handel i przechowywanie sacharyny i odkażanie spirytusu denaturowanego), w których władze skarbowe uprawnione są do przeprowadzania dochodzeń, a policja stanowi w stosunku do tych władz organ zastępczy i pomocniczy (§ 130 i nast.).

§ 10.

Jeżeli policja nie może wykonać terminowego polecenia władzy prokuratorskiej lub sądowej, ponieważ w tym samym czasie wykonać ma zarządzenie z zakresu utrzymania bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego, otrzymane od władzy administracji ogólnej, wówczas powinna niezwłocznie i w najkrótszej drodze przedstawić sprawę władzy administracji ogólnej, która rozstrzygnie, które z poleceń ma być najpierw wykonane.

Polecenia władz prokuratorskich i sądowych dotyczące: a) aresztowania i zatrzymania, b) rewizji, c) zabezpieczenia śladów przestępstwa przed zatarciem oraz d) usunięcia oporu przy czynnościach urzędowych, powinny być wykonane niezwłocznie, bez względu na uniemożliwienie wykonania w tym samym czasie zarządzenia władzy administracji ogólnej, chyba że zarządzenie to dotyczy sprawy oczywiście większej wagi, niż wymienione polecenia (np. zapobieżenia rozruchom, uniknięcia katastrofy i t. p.). Tak samo postąpić powinna policja w sprawach osób aresztowanych, jeżeli prokurator lub sąd zleci wykonanie swego polecenia przed poleceniami innych władz.

§ 11.

Policja porozumiewa się z sądami i prokuratorami w formie przedstawień na piśmie, ustnie lub telefonicznie — zależnie od charakteru sprawy, w wyjątkowych zaś przypadkach telegraficznie.

W sprawach większej wagi, poufnych albo wymagających dłuższego omówienia należy w miarę możności porozumiewać się ustnie. Porozumienie telefoniczne następuje jedynie w sprawach pilnych, gdy droga zwykłej korespondencji nie jest dostatecznie szybka, zwłaszcza gdy chodzi o niezwłoczne zawiadomienie prokuratora o popełnionem przestępstwie i zatrzymaniu poszukiwanego sprawcy, albo też gdy chodzi o natychmiastowe uzyskanie od prokuratora polecenia lub wskazówki.

Treść polecenia, otrzymanego od prokuratora ustnie lub telefonicznie, należy ująć w formę zapisku w aktach dochodzenia.

§ 12.

Policja w zakresie obowiązków oskarżyciela publicznego przed sądami grodzkiemi, składa władzom sądowym przewidziane przez przepisy o postępowaniu karnem wnioski bądź na piśmie, bądź ustnie. Wniosek pisemny powinien być podpisany przez kierownika właściwego urzędu policyjnego. Wniosek ustny zgłasza do protokółu sądowego delegowany w tym celu do sądu oficer lub szeregowy policji.

Co do porozumienia się policji z władzami sądowemi w zakresie wykonania poleceń tych władz obowiązują zasady wymienione w § 11.

CZĘŚĆ II.

Dochodzenie.

Rozdział I.

Wiadomości o przestępstwie.

§ 13.

Źródłem wiadomości o przestępstwie mogą być:

a) spostrzeżenia własne policji,

b) zawiadomienia urzędów lub osób prywatnych,

c) czasopisma i druki (odezwy, ulotki i t. p.)

d) anonimy, wieść publiczna.

§ 14.

Policja powinna wykazywać jak największą inicjatywę w ujawnianiu przestępstw, podlegających ściganiu z urzędu.

§ 15.

Zawiadomienia o przestępstwie należy przyjmować w miarę możności w każdem miejscu i o każdej porze. Osobę zawiadamiającą o przestępstwie wzywa się do urzędu policyjnego jedynie wówczas, gdy zachodzi potrzeba szczegółowego zaprotokółowania zgłoszonego zawiadomienia.

§ 16.

W razie zgłoszenia się z ustnem zawiadomieniem o przestępstwie należy przedewszystkiem uprzedzić zawiadamiającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe oskarżenie lub za zawiadomienie o niepopełnionem przestępstwie.

W razie potrzeby szczegółowego zaprotokółowania należy krótko ująć: 1) o jakiem zdarzeniu, zawierającem znamiona przestępstwa, zgłaszający zawiadamia, 2) gdzie i kiedy przestępstwo zostało popełnione, 3) kogo zgłaszający o popełnienie przestępstwa podejrzewa, 4) jakie podaje fakty, które mogą stanowić poszlakę lub dowód winy podejrzanego, albo które

mogą przyczynić się do wykrycia sprawcy, 5) nadto w sprawach z prywatnego oskarżenia i wszczynanych na wniosek—czy pokrzywdzony żąda pociągnięcia do odpowiedzialności karnej i kogo mianowicie.

Protokół zawiadomienia o przestępstwie podpisuje zgłaszający zawiadomienie oraz przyjmujący je.

§ 17.

Jeżeli zawiadomienie o przestępstwie zgłoszone zostało na piśmie, należy po uprzedzeniu zawiadamiającego o odpowiedzialności za fałszywe oskarżenie lub zawiadomienie o niepopełnionem przestępstwie szczegółowo przesłuchać go co do wszystkich okoliczności sprawy (§ 16), poczem należy sporządzić protokół o tem, czy zawiadamiający w ustnem przesłuchaniu potwierdził treść pisemnego zawiadomienia, oraz zapisać te okoliczności, które nie były uwzględnione w zgłoszonem zawiadomieniu pisemnem, lub były przedstawione w sposób niejasny.

Jeżeli konieczne jest natychmiastowe zabezpieczenie śladów i dowodów przestępstwa, a policja nie ma wątpliwości, że zawiadomienie istotnie pochodzi od osoby na niem podpisanej i zawiera treść odpowiadającą jej woli, wówczas policja przystępuje do dochodzenia bez uprzedniego rozpytania osoby zawiadamiającej.

§ 18.

W razie otrzymania zawiadomienia anonimowego należy przedewszystkiem sprawdzić zasadność podniesionych w anonimie zarzutów, działając przytem tak, aby nie zaszkodzić dobremu imieniu osoby, na którą anonim rzucił podejrzenie, a potem dopiero przystąpić do właściwego dochodzenia. W przypadku, gdy dochodzenie wykaże bezzasadność zarzutów należy dążyć do ustalenia osoby, która sporządziła anonim, celem rozstrzygnięcia, czy istnieje podstawa do pociągnięcia osoby tej do odpowiedzialności karnej za fałszywe oskarżenie.

Rozdział II.

Wszczęcie dochodzenia.

§ 19.

Policja, dowiedziawszy się o przestępstwie, powinna przedewszystkiem ustalić na podstawie zebranych w tym celu danych, o jakie przestępstwo chodzi, kto jest o nie podejrzany (osoba cywilna, wojskowa, eksterytorjalna), a w zależności od tego rozstrzygnąć kwestje zasadnicze:

1) czy sprawa o dane przestępstwo należy do właściwości sądów powszechnych, czy też do właściwości innych sądów (wojskowych) lub władz (władz administracji ogólnej, skarbowych, celnych, inspektorów pracy i t. p.).

2) jeżeli sprawa o dane przestępstwo należy do właściwości sądów powszechnych, — to do jakiego mianowicie sądu: okręgowego czy grodzkiego, wreszcie

3) czy sprawa dotyczy przestępstwa: a) ściganego z oskarżenia publicznego: z urzędu lub na wniosek pokrzywdzonego albo właściwej władzy, czy też b) ściganego z oskarżenia prywatnego.

§ 20.

W sprawach o przestępstwa, ścigane na wniosek, wszczynanie dochodzenia jest niedopuszczalne do chwili zgłoszenia wniosku o ukaranie sprawcy przez pokrzywdzonego lub osobę prawa jego wykonywającą (art. 63—66 k. p. k.) albo przez właściwą władzę.

§ 21.

W sprawach o przestępstwa, ścigane z oskarżenia prywatnego, policja przeprowadza dochodzenie tylko w trzech przypadkach:

a) w razie zgłoszenia skargi przez pokrzywdzonego lub osobę wykonywającą jego prawa (art. 63—66 k. p. k.), lecz tylko wówczas, gdy zachodzi potrzeba zabezpieczenia dowodów i śladów przestępstwa (art. 253 k. p. k.),

b) z polecenia sądu,

c) z polecenia prokuratora, który objął oskarżenie (art. 73 k. p. k. i art. 11 § 2 przep. wprow.).

Jeżeli w sprawie, wszczętej już na żądanie oskarżyciela prywatnego, policja dostrzeże, że interes publiczny wymaga objęcia oskarżenia przez prokuratora, komunikuje o tem prokuratorowi.

§ 22.

Jeżeli w przypadku zniewagi urzędnika w związku z jego stanowiskiem interes publiczny wymaga, aby ścigać sprawcę mimo braku wniosku lub skargi prywatnej, policja sama nie wszczyna dochodzenia z mocy uprawnień przysługujących oskarżycielowi publicznemu na podstawie art. 11 § 2 przep. wprow. k. p. k., lecz komunikuje o tem prokuratorowi.

§ 23.

W sprawach o przestępstwa ścigane z urzędu, a należące do właściwości sądu grodzkiego, policja obowiązana jest wszczynać i prowadzić dochodzenie. W każdem stadjum sprawy policja obowiązana jest stosować się do poleceń prokuratora. W razie wynikłych wątpliwości policja zwraca się do prokuratora o wskazówki.

O popełnionem przestępstwie, należącem do właściwości sądu grodzkiego, policja zawiadamia prokuratora jedynie wówczas, jeżeli prokurator wydał takie zarządzenie (art. 243 § 1 k. p. k).

§ 24.

W sprawach o przestępstwa, należące do właściwości sądów okręgowych, policja bez polecenia prokuratora w zasadzie dochodzenia nie prowadzi, a po otrzymaniu wiadomości o przestępstwie niezwłocznie zawiadamia o tem prokuratora (art. 243 § 1 k. p. k.). W przypadkach niecierpiących zwłoki zawiadomienie następuje w formie fonogramu. W przypadkach niewymagających pilnych zarządzeń policja może

przesłać odrazu prokuratorowi zgłoszone jej zawiadomienie o przestępstwie, należącem do właściwości sądu okręgowego, albo sporządzony o tem protokół.

Jeżeli zachodzi potrzeba dokonania czynności niecierpiących zwłoki, a mających na celu zabezpieczenie dowodów i śladów przestępstwa, policja dokonywa czynności tych, nie czekając na polecenie prokuratora, a o przedsięwziętych krokach komunikuje prokuratorowi.

§ 25.

Jeżeli na mocy przepisu szczególnego oskarżycielem w sprawie o przestępstwo, należące do właściwości sądów powszechnych, jest władza administracji ogólnej lub szczególnej (urząd skarbowy, celny, górniczy, inspektor pracy i in.) wówczas policja o popełnionem przestępstwie zawiadamia tę władzę, w razie potrzeby zaś udziela władzy tej niezbędnej pomocy w zakresie spełnianej przez tę władzę funkcji oskarżyciela publicznego.

§ 26.

Jeżeli policja ujawniła związek lub porozumienie przestępne, wówczas przed przystąpieniem do zatrzymania podejrzanych i dokonania u nich rewizyj policja obowiązana jest zawczasu zawiadomić o tem prokuratora, chyba, że konieczność dokonania tych czynności powstała tak nagle, że wszelka zwłoka groziłaby zatarciem dowodów i śladów przestępstwa albo stwarzałaby niebezpieczeństwo ukrycia się osób podejrzanych.

Rozdział III.

Przepisy ogólne o prowadzeniu dochodzenia.

§ 27.

Zadaniem dochodzenia jest:

1) ustalenie, czy zostało popełnione przestępstwo i jakie mianowicie oraz w jakich okolicznościach: kiedy, gdzie i w jaki sposób;

2) zabezpieczenie śladów i dowodów przestępstwa, a w szczególności narzędzi, jakiemi posługiwał się sprawca;

3) wykrycie sprawców przestępstwa oraz ich zatrzymanie, o ile istnieje ku temu uzasadniona przyczyna;

4) zebranie dowodów winy każdej z osób podejrzanych;

5) zebranie niezbędnych informacyj co do osoby podejrzanego, a zwłaszcza co do pobudek jego działania, stosunku do pokrzywdzonego, stopnia rozwoju umysłowego, charakteru dotychczasowego życia i zachowania się po spełnieniu przestępstwa (art. 245 § 1 i 2 k. p. k.).

Nadto zadaniem dochodzenia jest w razie potrzeby utrwalenie dla sądu wyrokującego takich dowodów przestępstwa, które potem na rozprawie głównej bez odczytania protokółu nie dałyby się odtworzyć. Tego rodzaju utrwalenie dowodów wymaga dokonania w toku dochodzenia poszczególnych czynności przez sędziego śledczego lub sąd grodzki (art. 254 k. p. k.), albo też dokonania przez prokuratora lub policję takich czynności, które miałyby moc czynności sądowych (art. 257 k. p. k. i art. 20 przep. wprow.).

§ 28.

W sprawach, w których podejrzanym jest nieletni (od lat 13 do lat 17), dochodzenie ma również na celu:

a) ustalenie stopnia rozwoju umysłowego i moralnego nieletniego oraz innych danych niezbędnych do stwierdzenia, czy nieletni działał z rozeznaniem;

b) ustalenie charakteru i przeszłości nieletniego, warunków, w jakich żył i wychowywał się, stosunków moralnych i materjalnych jego i jego rodziny oraz środków, nadających się do jego poprawy (art. 618 § 1 k. p. k.).

§ 29.

Dochodzenia, prowadzone przez policję, obejmują czynności dwóch rodzajów:

1) czynności, z których przebiegu sporządza się zapiski, a mianowicie: rozpytywanie podejrzanych i osób, które coś mogą wiedzieć o przestępstwie lub jego sprawcy, dokonywanie wywiadów, obserwacyj lub innych działań, wynikających z istoty dochodzenia (art. 245 § 2 i 4 k. p. k.); czynności te nie mają mocy czynności sądowych;

2) czynności, ujęte w formę protokołów (art. 258 i 259 k. p. k.), a mianowicie: przesłuchanie podejrzanych, świadków i biegłych, oględziny i rewizje; czynności te mają moc czynności sądowych.

Dochodzenie policyjne w danej sprawie może obejmować albo oba powyższe rodzaje czynności, albo też jeden tylko rodzaj czynności.

§ 30.

Przy prowadzeniu dochodzenia policja powinna dążyć do udzielenia pokrzywdzonemu w miarę możności pomocy w doraźnem naprawieniu krzywdy, wyrządzonej mu przez przestępstwo, oraz w przywróceniu stanu prawnego, naruszonego przez przestępstwo, o ile jest to możliwe bez uszczerbku dla biegu i wyników dochodzenia, a chodzi o przypadek niebudzący wątpliwości. W razie wątpliwości policja przedstawia sprawę prokuratorowi do rozstrzygnięcia.

§ 31.

Przy dochodzeniu i ściganiu przestępstw policja obowiązana jest z całą bezstronnością ustalać okoliczności, przemawiające tak przeciw podejrzanemu, jak i na jego korzyść (art. 9 k. p. k.).

§ 32.

Przy ściganiu i dochodzeniu przestępstw policja obowiązana jest działać szybko i bez zwłoki. Obowiązek ten dotyczy zwłaszcza niezwłocznego przystąpienia do dochodzenia, natychmiastowego udania się na miejsce prze-

stępstwa oraz zabezpieczenia śladów i dowodów, podjęcia pościgu za sprawcą, jego poszukiwania oraz przedsięwzięcia innych środków celem zatrzymania go.

§ 33.

Wyniki dochodzenia stanowią tajemnicę urzędową i mogą być ujawniane jedynie właściwym władzom sądowym i prokuratorskim, kierownikom właściwych władz administracji ogólnej lub wyznaczonym przez nich urzędnikom oraz przełożonym policyjnym.

Jeżeli prokurator lub sąd zleci poufne przeprowadzenie całego dochodzenia lub jego części, a w szczególności poufne przeprowadzenie wywiadów, policja powinna polecenie wykonać w ten sposób, aby o prowadzonem dochodzeniu nikt się nie dowiedział, z wyjątkiem jedynie tych osób, od którychby inaczej nie można było uzyskać niezbędnych informacyj, oraz osób wymienionych w ustępie pierwszym.

§ 34.

Policja nie może nikomu udzielać bez zezwolenia właściwego prokuratora lub sądu akt dochodzenia ani też wydawać odpisów z akt lub zaświadczeń w związku z dochodzeniem, z wyjątkiem władz sądowych i prokuratorskich, kierowników właściwych władz administracji ogólnej lub wyznaczonych przez nich urzędników oraz przełożonych policyjnych.

§ 35.

Dochodzenie powinno być w zasadzie prowadzone od początku do końca przez tego samego oficera lub szeregowego policji.

§ 36.

Prowadząc dochodzenie, policja bądź udaje się na miejsce celem rozpytania osób, które mogą dać wyjaśnienia, bądź też wzywa osoby te do urzędów policyjnych, jeżeli zachodzi istotna potrzeba, albo wymagają tego warunki miejscowe lub konieczność przyśpieszenia biegu dochodzenia.

Przy wyznaczaniu terminu i miejsca przesłuchania należy brać pod uwagę rodzaj i czas zajęć zawodowych osoby wzywanej. Osobę wezwaną należy przesłuchać niezwłocznie po jej stawieniu się, o ile nie zachodzi szczególnie uzasadniona przeszkoda.

§ 37.

Każdą osobę należy rozpytywać oddzielnie.

§ 38.

Jeżeli wiadomości podane przez osobę rozpytywaną mogą mieć znaczenie dla sprawy, należy ustalić imię i nazwisko tej osoby, wiek, zajęcie, wyznanie, miejsce zamieszkania oraz stosunek do podejrzanego i pokrzywdzonego, a treść podanych przez nią informacyj wciągnąć do zapisków. W razie jakiejkolwiek wątpliwości należy sprawdzić tożsamość osoby rozpytywanej.

§ 39.

Jeżeli wyjaśnienia osoby rozpytywanej nasuwają wątpliwości, należy stosownie do okoliczności osobę rozpytywaną uprzedzić o odpowiedzialności za wprowadzenie w błąd władzy, podstępne skierowanie ścigania karnego przeciw danej osobie i t. p.

§ 40.

Jeżeli osoba rozpytywana podaje pewną okoliczność nie na podstawie własnych spostrzeżeń, należy ją zapytać, skąd okoliczność ta jest jej wiadoma i sprawdzić ją u źródła.

§ 41.

Wyjaśnienia podejrzanego, że w czasie, gdy zarzucane mu przestępstwo zostało dokonane, znajdował się w innem miejscu (tak zwane alibi), zawsze należy sprawdzić w najkrótszym czasie, a przytem w taki sposób, aby uniemożliwić porozumienie podejrzanego z osobami, mającemi stwierdzić jego alibi, oraz porozumienie osób tych między sobą. Należy przytem zebrać informacje o osobie alibisty, a w szczególności ustalić jaki łączy go stosunek z podejrzanym oraz czy nie pochodzi on ze środowiska przestępczego.

§ 42.

Z przebiegu dochodzenia sporządza się zapiski. Zapiski dochodzenia powinny podawać zwięźle w kolejnym porządku przebieg i wyniki przeprowadzonych czynności, a w razie potrzeby również nasuwające się prowadzącemu dochodzenie wnioski i spostrzeżenia.

W szczególności zapiski powinny zawierać treść wyjaśnień udzielonych przez osoby rozpytywane, oraz okoliczności, dostrzeżone przy oględzinach.

Jeżeli podane przez osobę rozpytywaną informacje mają szczególne znaczenie dla sprawy (np. wyjaśnienie pokrzywdzonego albo jedynego naocznego świadka), należy uzyskane informacje zapisać szczegółowo w formie opowiadania osoby rozpytywanej, która w tym przypadku może stwierdzić swym podpisem zgodność zapisku z treścią złożonych wyjaśnień.

Streszczanie w osobnem piśmie tego, co zapiski zawierają, jest zbędne, chyba że sprawa jest szczególnie zawiła.

§ 43.

Jeżeli w toku dochodzenia zajdzie potrzeba dokonania pewnej czynności poza rejonem danego urzędu, prowadzącego dochodzenie, należy zwrócić się do tego urzędu policyjnego, w którego rejonie czynność ma być spełniona (droga tak zwanej rekwizycji). W odezwie należy wymienić szczegółowo, jaka czynność ma być dokonana, a zwłaszcza co do jakich okoliczności mają być rozpytani świadkowie lub podejrzani. Akta dochodzenia wolno przesyłać jedynie w razie istotnej potrzeby (np. celem okazania rozpytywanemu dokumentów, znajdujących się w aktach).

Osobiste dokonanie czynności przez oficera lub szeregowego policji poza rejonem danego urzędu policyjnego może nastąpić jedynie w tym przypadku, gdy szczególne okoliczności sprawy tego wymagają. W toku dochodzenia zleconego przez prokuratora następuje to po uprzedniem porozumieniu się prokuratora z przełożonym policyjnym.

Przepisy powyższe nie mają zastosowania wówczas, gdy zachodzi potrzeba dokonania czynności w rejonie innego wprawdzie urzędu policyjnego, lecz w tej samej miejscowości, np. w rejonie innego komisarjatu tego samego miasta.

§ 44.

W toku dochodzenia nie prowadzi się specjalnych badań w celu sprawdzenia poczytalności podejrzanego (czy jest chory umysłowo lub niedorozwinięty). Jeżeli jednak zostanie wykryta jakakolwiek okoliczność, dotycząca tej kwestji, należy uczynić o tem wzmiankę w zapiskach i w przedstawieniu do prokuratora z podaniem okoliczności, wskazujących na niepoczytalność podejrzanego (nienormalne zachowanie się, odbycie kuracji w szpitalu dla obłąkanych, umysłowa nienormalność członków rodziny).

§ 45.

Policja w toku dochodzenia powinna zebrać dokładne informacje co do osoby podejrzanego (art. 82 i 245 § 2 k. p. k.). Jeżeli należy przewidywać, że w ostatecznym wyniku dochodzeń nastąpi przesłanie sprawy z aktem oskarżenia, policja—niezależnie od źródeł policyjnych—powinna najpóźniej przed przystąpieniem do sporządzania aktu oskarżenia zażądać danych o karalności osoby podejrzanej z rejestru skazanych Ministerstwa Sprawiedliwości.

W razie nieotrzymania na czas tych danych nie należy wstrzymywać biegu sprawy, lecz przesłać je prokuratorowi lub sądowi dodatkowo.

W każdej sprawie przeciw nieletniemu należy dołączyć do akt świadectwo jego urodzenia.

Jeżeli karalność czynu zależy od wieku pokrzywdzonego (np. art. 203, 212, 213 k. k.), należy dołączyć do akt świadectwo urodzenia pokrzywdzonego.

§ 46.

Po ukończeniu dochodzenia policja:

1) w sprawach, należących do właściwości sądu okręgowego, — przedstawia akta prokuratorowi;

2) w sprawach z oskarżenia publicznego, należących do właściwości sądu grodzkiego, — przesyła akta temu sądowi z aktem oskarżenia, bądź z wnioskiem o umorzenie lub zawieszenie postępowania (§ 102 i nast.);

3) w sprawach z oskarżenia prywatnego, należących do właściwości sądu grodzkiego, — przesyła akta temu sądowi bez jakiegokolwiek wniosku.

Jeżeli policja otrzymała od prokuratora sprawę celem przeprowadzenia dochodzenia, wówczas po ukończeniu dochodzenia przedstawia akta prokuratorowi, choćby z dochodzenia wynikało, że sprawa należy do właściwości sądu grodzkiego, chyba że prokurator zarządził inaczej.

§ 47.

Jeżeli po ukończeniu dochodzenia i odesłaniu akt do sądu grodzkiego lub prokuratora, policja otrzyma wiadomości o nowych okolicznościach, mających związek ze sprawą, to zawiadamia o tem sąd grodzki lub prokuratora, w zależności od tego, komu akta odesłano. W razie potrzeby należy uprzednio wiadomości te sprawdzić oraz zabezpieczyć ślady i dowody.

Jeżeli wobec ujawnienia nowych okoliczności zachodzi potrzeba wycofania akt z sądu grodzkiego bądź celem sporządzenia aktu oskarżenia w sprawie, przesłanej uprzednio z wnioskiem o umorzenie postępowania, bądź celem zmiany lub uzupełnienia aktu oskarżenia uprzednio złożonego, to policja składa odpowiedni wniosek sądowi grodzkiemu.

Jeżeli, po przesłaniu sądowi grodzkiemu aktu oskarżenia, zachodzi potrzeba uzupełnienia listy świadków, policja składa sądowi odpowiedni wniosek.

§ 48.

Jeżeli policja otrzyma wiadomość o osadzeniu w więzieniu przez sąd, sędziego śledczego lub prokuratora — osoby, podlegającej dla celów rejestracyjnych fotografowaniu lub daktyloskopowaniu, wówczas o zezwolenie dokonania tych czynności w więzieniu zwraca się do tej władzy, w której rozporządzeniu aresztowany pozostaje, o ile władza ta jest na miejscu, w przeciwnym zaś razie — do miejscowego prokuratora, sprawującego nadzór nad więzieniem.

Rozdział IV.

Czynności sądowe w toku dochodzenia.

§ 49.

Policja dokonywa w toku dochodzenia poszczególnych czynności, mających moc czynności sądowych, w dwóch przypadkach:

1) z własnej inicjatywy w zastępstwie sędziego, o ile zachodzą jednocześnie dwa warunki: a) jeżeli sędziego (grodzkiego lub śledczego) niema na miejscu oraz b) zwłoka groziłaby zanikiem śladów lub dowodów przestępstwa (art. 257 k. p. k.);

2) na zlecenie prokuratora, który wymienia te czynności lub określa ich zakres (art. 20 § 2 przep. wprow.).

§ 50.

Policja może dokonać w zastępstwie sędziego (art. 257 k. p. k.) tylko dwóch rodzajów czynności sądowych:

1) dokonać oględzin lub rewizyj w celu ustalenia śladów przestępstwa (art. 254 § 1 pkt. c) k. p. k.);

2) przesłuchać pod przysięgą świadka, którego zeznanie ma doniosłe znaczenie, a zachodzi obawa, że świadek nie stawi się na rozprawę główną z powodu znacznej odległości miejsca pobytu, choroby, wyjazdu zagranicę i t. p. (art. 254 § 1 pkt. d) k. p. k).

W protokóle, sporządzonym z przebiegu czynności, należy zaznaczyć, że wykonano ją w zastępstwie sędziego oraz podać tego przyczynę; brak tego rodzaju wzmianki może pozbawić protokół mocy protokółu sądowego (art. 260 k. p. k.) i uniemożliwić odczytanie go na rozprawie.

§ 51.

Na zlecenie prokuratora (art. 20 przep. wprow.) policja może dokonać następujących czynności sądowych:

1) przesłuchać świadków bez odbierania od nich przysięgi;

2) gdy sędziego (grodzkiego lub śledczego) niema na miejscu, — dokonać czynności, wymienionych w art. 254 § 1 pkt. a) — e) k. p. k., a mianowicie:

a) przesłuchać podejrzanego,

b) przesłuchać pod przysięgą świadka, którego zeznanie ma doniosłe znaczenie, a zachodzi obawa, że świadek nie stawi się na rozprawę albo że bez przysięgi nie powie prawdy,

c) dokonać oględzin lub rewizyj w celu ustalenia śladów przestępstwa.

W protokóle powyższych czynności należy powołać się na przepis art. 20 przep. wprow. oraz na zlecenie prokuratora.

Wykraczanie poza zakres czynności, zleconych przez prokuratora, jest niedopuszczalne. Czynności, wykraczające poza ten zakres, mogą być utrwalone protokólarnie, o ile zachodzą warunki, wymienione w art. 257 k. p. k., albo jeżeli policja, przedstawiwszy wyniki dochodzenia prokuratorowi, otrzyma od niego uzupełniające zlecenie na podstawie art. 20 przep. wprow. W pozostałych przypadkach z czynności, wykraczających poza zakres zlecenia, należy sporządzić zapiski.

§ 52.

Warunek nieobecności sędziego na miejscu, zachodzi nietylko wówczas, gdy sędzia nie urzęduje w tej miejscowości, gdzie czynność ma być dokonana, lecz również wówczas, gdy oczekiwanie na późniejsze przybycie urzędującego w tej samej miejscowości sędziego mogłoby uniemożliwić osiągnięcie celu, dla którego dokonywa się daną czynność, np. mogłoby udaremnić odnalezienie drogą rewizji poszukiwanych przedmiotów.

§ 53.

Z każdej czynności, wymienionej w §§ 49—52 należy sporządzić protokół, zachowując przepisy przewidziane dla protokółów sądowych, a w szczególności art. 235—237 i 240 k. p. k. Nadto w protokóle należy powołać, na jakiej podstawie dokonano danej czynności, jako sądowej (nieobecność sędziego i obawa zaniku śladów albo zlecenie prokuratora).

§ 54.

Do udziału w dokonywanych czynnościach należy przybrać jako protokólanta oficera lub szeregowego policji, a jeżeli protokólanta nie można było przybrać, należy powołać do obecności, jako świadków, dwóch pełnoletnich okolicznych mieszkańców nieskazitelnej opinji, umiejących czytać i pisać, którzy podpisem stwierdzają zgodność protokółu z przebiegiem czynności. O tym obowiązku należy ich uprzedzić (art. 259 k. p. k.).

Osób już przesłuchanych lub mających być przesłuchanemi w danej sprawie nie wolno powoływać do obecności przy czynnościach sądowych.

§ 55.

Co do czasu i miejsca dokonywania przez policję czynności sądowych obowiązują w zasadzie przepisy § 36 z tem jednak, że wzywanie osób do urzędów policyjnych może być stosowane, ilekroć okoliczności dochodzenia tego wymagają.

Jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania osoby, będącej w służbie wojskowej, albo w służbie kolei, żeglugi wodnej lub powietrznej, osób tych nie wzywa się do urzędów policyjnych, lecz przesłuchuje w miejscu ich urzędowania, chyba że osoby te zamieszkują w rejonie urzędu prowadzącego dochodzenie.

§ 56.

Do sporządzania i doręczania wezwań stosuje się odpowiednio art. 196, 200, 201, 202, 203, 206 i 207 k. p. k.

Wezwanie ma prawo podpisywać jedynie kierownik urzędu policyjnego lub upoważniona przez niego osoba. Policja doręcza swe wezwania za pośrednictwem własnych organów.

W treści wezwania należy uprzedzić świadka o skutkach niestawiennictwa, przewidzianych w art. 117 k. p. k.

§ 57.

W razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa świadka policja sama nie może przedsiębrać żadnych środków przymusowych może natomiast na zasadzie art. 117 i 246 k. p. k. zwrócić się:

1) do prokuratora o zarządzenie przymusowego sprowadzenia świadka,

2) do sądu grodzkiego lub sędziego śledczego o skazanie świadka na grzywnę.

Jednocześnie należy przedstawić dowód doręczenia wezwania.

§ 58.

Nieusprawiedliwione niestawiennictwo podejrzanego może pociągać za sobą zatrzymanie go, o ile niestawiennictwo to w związku z okolicznościami sprawy uzasadnia obawę, że podejrzany będzie się ukrywał (§ 87).

§ 59.

Jeżeli świadek odmawia podania pewnych

wiadomości z powodu tajemnicy zawodowej lub urzędowej, policja zaznacza o tem w protokóle przesłuchania i zawiadamia prokuratora.

§ 60.

Przy przesłuchaniu osób, wymienionych w art. 104 § 1. k. p. k., należy uprzedzić te osoby o prawie odmowy zeznań i zaznaczyć o tem w protokóle przesłuchania (w wyrazach: „uprzedzony o prawie odmowy zeznania na mocy art. 104 k. p. k. oświadczył, że chce zeznawać“). Zrzeczenie się prawa odmowy zeznań pociąga za sobą dla świadka obowiązek odpowiadania na wszelkie pytania z wyjątkiem pytań co do okoliczności, wymienionych w art. 106 k. p. k.

§ 61.

Zeznania świadków i podejrzanych powinny być protokółowane ściśle i szczegółowo. Niedopuszczalne jest zwłaszcza formułowanie w protokóle, że zeznający potwierdza treść zeznań, złożonych przez niego poprzednio przy rozpytywaniu go przez policję, a odnotowanych w zapiskach dochodzenia, albo że potwierdza treść zeznań, złożonych przez inne osoby.

§ 62.

Przysięgę od świadków, wyznających religję chrześcijańską lub mojżeszową, odbiera się według roty zamieszczonej w art. 111 k. p. k., zapewnienie zaś, składane przez wyznawców innych religij lub przez osoby nienależące do żadnego z prawnie uznanych wyznań, według form przyjętych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 czerwca 1929 roku (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 383).

§ 63.

W sprawach, należących do właściwości sądu grodzkiego, policja składa wnioski o dokonanie czynności sądowych, przewidzianych w art. 254 k. p. k., sądowi grodzkiemu, sędziemu śledczemu zaś jedynie w tych przypadkach, gdy sędziego grodzkiego niema na miejscu (§ 52).

W sprawach, należących do właściwości sądu okręgowego, wnioski takie zgłasza prokurator. Jeżeli policja w toku dochodzenia stwierdzi potrzebę złożenia takiego wniosku, to niezwłocznie zawiadamia o tem prokuratora. Jedynie w przypadkach niecierpiących zwłoki, jeżeli natychmiastowe porozumienie się z prokuratorem jest utrudnione, policja może sama złożyć sądowi odpowiedni wniosek. Wnioski te należy zgłaszać sędziemu śledczemu, sądowi grodzkiemu zaś tylko wówczas, gdy sędziego śledczego niema na miejscu (§ 52).

W obu rodzajach spraw policja zwraca się do sądu o dokonanie czynności sądowych jedynie w tych przypadkach, gdy sama nie jest uprawniona do dokonania tych czynności bądź w zastępstwie sędziego na mocy art. 257 k. p. k. (§§ 50 i 51), bądź z polecenia prokuratora na mocy art. 20 przep. wprow., albo gdy uzyskanie takiego polecenia mogłoby spowodować zwłokę.

Rozdział V.

Dowody rzeczowe i ich oględziny.

§ 64.

W toku dochodzenia policja powinna dążyć do ujawnienia i zabezpieczenia śladów oraz dowodów rzeczowych przestępstwa, a w szczególności:

a) przedmiotów, znajdujących się na miejscu przestępstwa ze śladami sprawców (ślady nóg, odciski palców i t. p.);

b) narzędzi przestępstwa;

c) dowodów pisemnych (listów, notatek, dokumentów i t. p.);

d) przedmiotów uzyskanych zapomocą przestępstwa;

e) przedmiotów, których wytworzenie, przerobienie, użycie, rozpowszechnienie lub samo posiadanie stanowi przestępstwo (materjałów wybuchowych, fałszywych pieniędzy, odezw nawołujących do zbrodni stanu i t. p.).

§ 65.

Po przybyciu na miejsce przestępstwa policja powinna przedewszystkiem rozważyć, czy przystąpić niezwłocznie do dokładnych oględzin, czy też czekać na przybycie sędziego lub prokuratora.

Policja sama dokonywa oględzin miejsca przestępstwa:

a) gdy chodzi o przypadki proste lub mniejszej wagi, albo

b) gdy przestępstwo zostało dokonane w uczęszczanem miejscu publicznem (np. na ulicy, na torze kolejowym), bądź też

c) gdy zwłoka, choćby chwilowa, może spowodować zmianę wyglądu miejsca (np. gdy śnieg, na którym widoczne są ślady, topnieje).

W innych przypadkach policja powinna ograniczyć swoje czynności do zabezpieczenia miejsca przestępstwa w ten sposób, aby wygląd tego miejsca nie uległ zmianie przed przybyciem sędziego lub prokuratora. W szczególności niedopuszczalne jest dotykanie, nawet przez osoby prowadzące dochodzenie, broni i innych przedmiotów, na których mogą znajdować się odciski palców sprawcy, jak również przestawianie sprzętów, przesuwanie ciała, rzucanie niedopałków papierosów lub popiołu, zniekształcanie śladów i t. p.

Po przybyciu na miejsce prokuratora lub sędziego policja, nie przedsiębiorąc samodzielnie ani oględzin miejsca, ani zabezpieczenia dowodów i śladów, wykonywa w tym względzie jedynie polecenia prokuratora lub sędziego.

§ 66.

O ile istnieje podstawa do dokonania przez policję czynności sądowej w myśl art. 257 k. p. k. i art. 20 przep. wprow. oględziny należy ująć w formę protokółów (§ 49 i nast.).

W razie braku takiej podstawy wyniki oględzin przytacza się w zapiskach.

§ 67.

W protokóle oględzin należy w sposób dokładny opisać wygląd miejsca oraz przedmiotów, pozostających w jakimkolwiek związku z popełnionem przestępstwem, bądź mogących przyczynić się do wyjaśnienia okoliczności sprawy lub ustalenia dowodów winy podejrzanego.

W szczególności w sprawach o zabójstwo należy dokładnie opisać wygląd i położenie zwłok, ślady krwi lub uszkodzenia na przedmiotach znalezionych na miejscu i t. p., w sprawach o kradzieże — uszkodzenia zamków, szyb i innych przedmiotów wskazujące, w jaki sposób sprawcy dostali się do wnętrza, znalezione odciski, mogące służyć jako materjał daktyloskopijny, oraz narzędzia lub inne przedmioty pozostawione przez sprawców i t. p.

Podobnie w sposób zwięzły podaje się wyniki oględzin w zapiskach.

W miarę potrzeby należy sporządzić plan sytuacyjny oraz dokonać zdjęć fotograficznych.

W przypadkach, gdy konieczne jest niezwłoczne wyjaśnienie przez specjalistów ujawnionych okoliczności, a niema możności porozumienia się z prokuratorem, policja sama wzywa biegłych do udziału w oględzinach.

§ 68.

O ile przedmiot, podlegający oględzinom, jest tego rodzaju, że może być załączony do dochodzenia, sporządzanie protokółu oględzin jest zbędne, chyba że chodzi o uwydatnienie pewnych cech przedmiotu, które mogą mieć znaczenie dla sprawy, a z biegiem czasu mogłyby zniknąć (np. ślady krwi na przedmiocie) lub ulec zmianie, albo też chodzi o wynotowanie nielicznych danych, mających znaczenie dla sprawy, z zeszytów rachunkowych, dowodów kasowych i t. p.

§ 69.

Dowody rzeczowe zabiera się w celu przechowania i przesłania właściwej władzy po odpowiedniem ich zabezpieczeniu i opieczętowaniu.

§ 70.

Dowody rzeczowe należy dołączyć do akt sprawy, o ile ich rozmiar, wartość oraz znaczenie dopuszczają tego rodzaju przechowanie.

Przedmioty, przechowywane w ten sposób należy umieścić w kopercie, wszytej do akt i zapieczętowanej, z oznaczeniem na niej zawartości. Otwierający kopertę celem dokonania oględzin przedmiotu lub okazania go osobom przesłuchiwanym, powinien następnie zapieczętować ją ponownie oraz zaznaczyć na kopercie o jej otwarciu i ponownem opieczętowaniu, opatrując wzmiankę datą i podpisem.

§ 71.

Dowody rzeczowe, które nie nadają się do przechowywania w aktach sprawy, policja zatrzymuje u siebie jedynie tak długo dopóki są niezbędne przy prowadzeniu dochodzenia, nie dłużej jednak jak do chwili odesłania akt. O sposobie przechowywania i kontroli dowodów rzeczowych w urzędach policyjnych rozstrzygają przepisy wydane przez Komendanta Głównego P. P.

O ile dowody rzeczowe nie są niezbędne przy prowadzeniu dochodzenia, należy oddać je na przechowanie do biura podawczego sądu okręgowego lub grodzkiego—zależnie od właściwości — z wyjątkiem pieniędzy i papierów wartościowych (książeczek wkładkowych, weksli, czeków, akcyj, obligacyj, listów zastawnych i t. p.) oraz biżuterji, złota, srebra i platyny, które przyjmuje wyłącznie kasa sądu okręgowego lub grodzkiego.

Co do przechowania przedmiotów znacznych rozmiarów albo wymagających zastosowania szczególnych środków ostrożności (materjały wybuchowe, trujące, żrące), należy porozumieć się z władzą, do której przesyła się akta dochodzenia.

§ 72

Dowody rzeczowe powinny być opakowane i przechowywane w taki sposób, aby nie zmieniły swego wyglądu, a w szczególności, aby pozostały nietknięte wszelkie znajdujące się na nich ślady.

Przy opakowaniu przedmiotów, znalezionych w różnych miejscach lub pochodzących od różnych osób, należy na każdym z tych przedmiotów umieścić kartkę z oznaczeniem, skąd przedmiot załączony do dochodzenia pochodzi.

Na opakowaniu powinna być umieszczona wzmianka o zawartości paczki i o tem, do jakiej sprawy odnoszą się dowody, oraz podpis osoby, która przedmiot opakowała.

Paczka powinna być zabezpieczona w taki sposób, aby nie można było nic z niej wyjąć bez naruszenia opakowania lub pieczęci.

§ 73.

Broń nabitą należy rozładować.

Przed rozładowaniem należy dokonać oględzin broni i nabojów, w razie potrzeby przy udziale biegłego.

§ 74.

Akta urzędowe, księgi buchalteryjne albo rzeczy niezbędne do codziennego użytku zabiera się tylko w razie koniecznej potrzeby; w przeciwnym razie akta pozostawia się na przechowaniu u kierownika urzędu, inne zaś przedmioty u osób, u których je znaleziono — o ile są godne zaufania — z pobraniem od tych osób na piśmie zobowiązania niewyzbywania się ich, zachowania w niezmienionym stanie oraz dostarczenia do sądu (prokuratury) na każde wezwanie pod groźbą odpowiedzialności karnej z art. 148 kodeksu karnego.

§ 75.

Przedmioty, uzyskane zapomocą przestępstwa, które stanowią własność pokrzywdzonego lub były w jego posiadaniu, o ile nie zachodzi konieczna potrzeba dołączenia ich do sprawy,

jako dowodów rzeczowych, należy niezwłocznie zwrócić pokrzywdzonemu za pokwitowaniem (art. 162 k. p. k.). O tem, czy i komu można wydać przedmiot, decyduje kierownik urzędu policyjnego. Pokwitowanie powinno zawierać dokładne wyszczególnienie wszystkich zwróconych przedmiotów, podpisuje je osoba wydająca przedmiot oraz odbierająca. Jeśli odbierający nie umie pisać, pokwitowanie podpisują dwie osoby obecne przy odbiorze przedmiotu.

Jeżeli zachodzi wątpliwość, czyją własność stanowią takie przedmioty albo czy pokrzywdzony jest uprawniony do ich otrzymania, należy oddać je na przechowanie do sądu okręgowego lub grodzkiego — zależnie od właściwości—lub też osobie trzeciej, godnej zaufania, za zobowiązaniem, wymienionem w § 74. Przedmioty, ulegające szybkiemu zepsuciu lub zniszczeniu policja przekazuje organom gminnym do sprzedania z przetargu. Pieniądze osiągnięte z przetargu należy składać do kasy sądu okręgowego lub grodzkiego (art. 163 k. p. k.).

Jeżeli przedmioty, określone w ustępie pierwszym, znajdują się w posiadaniu osób trzecich, które weszły w ich posiadanie w dobrej wierze (np. skradzione przedmioty sprawca zastawił w lombardzie miejskim), należy je pozostawić w posiadaniu tych osób za zobowiązaniem, wymienionem w § 74, o ile godne są zaufania.

§ 76.

W sprawach o przestępstwo przeciwko mieniu należy ustalić jego wartość, zwłaszcza gdy od jej wysokości zależy właściwość sądu okręgowego lub grodzkiego (do 1.000 zł. — właściwy sąd grodzki w przypadkach kradzieży, przywłaszczenia, oszustwa, dochodzenia pokrytej należności lichwy i nadużycia zaufania oraz paserstwa).

Jeżeli ocena przedmiotu podana przez pokrzywdzonego nasuwa wątpliwości, przyczem może to mieć wpływ na zmianę właściwości sądu, należy co do wartości przedmiotu zasięgnąć opinji osób, mających w tym względzie wiadomości zawodowe.

§ 77.

Zamiast wzywania biegłych lub niezależnie od ich wezwania, policja może w toku dochodzenia zasięgnąć opinji odpowiedniego urzędu (np. inspektora pracy w sprawach wypadków przy pracy, oddziału drogowego właściwego wydziału urzędu wojewódzkiego w sprawach wypadków samochodowych (lub zakładu, np. Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku w Warszawie, Krakowie, Lwowie, Łodzi i Wilnie (art. 138 k. p. k.).

§ 78.

W sprawach o podrabianie pieniędzy papierowych i papierów wartościowych należy zasięgnąć opinji Oddziału Ekspertyz Banku Polskiego w Warszawie, w sprawach o podrabianie monet — opinji Mennicy Państwowej (art. 139 § 1 k. p. k.).

Rozdział VI.

Rewizje i zatrzymanie rzeczy. Przeglądanie korespondencji.

§ 79.

Policja dokonywa rewizji zarówno domowej, jak i osobistej:

1) z polecenia sądu (art. 150 § 1 k. p. k.);

2) z polecenia prokuratora (art. 20 przep. wprow.;

3) z własnej inicjatywy — w zastępstwie sędziego (art. 150 § 2 i 257 k. p. k.) — jedynie w przypadkach niecierpiących zwłoki, gdy uprzednie uzyskanie polecenia sądowego spowodowałoby zwłokę, grożącą zanikiem śladów lub dowodów przestępstwa.

Przy dokonywaniu rewizji należy przestrzegać przepisów art. 142—151 k. p. k.

§ 80.

Z przebiegu rewizji dokonanej z polecenia prokuratora lub w zastępstwie sędziego należy sporządzić protokół z zachowaniem przepisów §§ 53 i 54. Protokół podpisują: 1) oficer lub szeregowy policji, który rewizję przeprowadzał, 2) protokólant albo dwaj świadkowie powołani do obecności przy rewizji, 3) osoba, u której odbyła się rewizja, oraz 4) gospodarz lokalu, a w razie jego nieobecności dorosły domownik lub sąsiad.

Protokół rewizji należy sporządzić w zasadzie na miejscu rewizji; jeżeli jednak szczególne okoliczności stają temu na przeszkodzie, można sporządzić protokół w innem odpowiedniem miejscu, dokąd należy udać się wraz z osobami, które brały udział w rewizji.

Jeżeli potrzeba dokonania rewizji powstaje tak nagle, że przeprowadzający ją oficer lub szeregowy policji nie ma możności przybrania ani protokólanta ani świadków, wówczas przebieg rewizji stwierdza zapiskiem.

§ 81.

Po dokonaniu rewizji z polecenia prokuratora lub w zastępstwie sędziego należy niezwłocznie zwrócić się do sądu grodzkiego lub sędziego śledczego o zatwierdzenie rewizji, choćby rewizja nie dała wyników i choćby przebieg jej stwierdzony był jedynie zapiskiem.

W ciągu 48 godzin po odbyciu rewizji policja doręcza osobie, u której ją przeprowadzono, odpis wydanego przez sąd postanowienia (art. 150 § 2 k. p. k.).

O każdym przypadku niezatwierdzenia rewizji przez sąd policja obowiązana jest niezwłocznie zawiadomić prokuratora.

§ 82.

Jeżeli zachodzi potrzeba dołączenia do akt przedmiotu, stanowiącego dowód przestępstwa, bądź uzyskanego przez przestępstwo, bądź podlegającego konfiskacie, a posiadacz tego przedmiotu odmawia jego wydania, to sposób postępowania policji zależy od tego, czy

posiadaczem jest urząd (organ rządowy lub samorządowy), czy też osoba prywatna.

Jeżeli wydania przedmiotu odmawia urząd, policja poprzestaje w tym razie na zawiadomieniu o tem prokuratora lub sądu grodzkiego, zależnie od ich właściwości w danej sprawie.

Jeżeli wydania przedmiotu odmawia osoba prywatna, to policja zwraca się do sądu grodzkiego lub sędziego śledczego celem uzyskania polecenia sądowego odebrania rzeczy.

W przypadkach nagłych, jeżeli odebranie przedmiotu od osoby prywatnej musi nastąpić natychmiast z obawy ukrycia przedmiotu, policja ma prawo przedmiot odebrać, poczem obowiązana jest niezwłocznie zwrócić się do sądu grodzkiego lub sędziego śledczego o zatwierdzenie odebrania (art. 153 § 2 k. p. k.). W razie odmowy zatwierdzenia należy odebrany przedmiot zwrócić natychmiast za pokwitowaniem, o odmowie zaś zatwierdzenia zawiadomić prokuratora.

Jeżeli osoba, od której zażądano przedmiotu, wydaje go dobrowolnie, późniejsze uzyskiwanie od sądu zatwierdzenia jest zbędne.

§ 83.

W razie odmowy wydania rzeczy przez osobę, u której następnie rzecz znaleziono lub której udowodniono, że ją posiada, policja obowiązana jest niezwłocznie — zależnie od właściwości — bądź zawiadomić prokuratora, bądź złożyć sądowi grodzkiemu wniosek o zastosowanie grzywny lub aresztu w myśl art. 154 k.p.k., chyba, że osoba ta jest sama podejrzana o dane przestępstwo lub jest małżonkiem albo bliską krewną lub powinowatą osoby podejrzanej (art. 104 k. p. k.).

§ 84.

Przeglądanie korespondencji i innych papierów, znalezionych przy rewizji, może być dokonane przez policję tylko w dwóch przypadkach:

1) jeżeli rewizji dokonano u podejrzanego,

2) jeżeli osoba niepodejrzana, u której dokonano rewizji, nie sprzeciwia się przejrzeniu (art. 156 k. p. k.).

§ 85.

Jeżeli osoba, niepodejrzana o przestępstwo, sprzeciwia się przeglądaniu przez policję korespondencji i innych papierów, znalezionych u niej przy rewizji, należy przedmioty te opieczętować i przesłać do prokuratora lub sądu. Osoba, od której papiery odebrano, może je opieczętować dodatkowo własną pieczęcią (art. 156 § 2 k. p. k.).

§ 86.

Jeżeli zachodzi potrzeba odebrania z urzędu pocztowego, telegraficznego lub kolejowego korespondencji i przesyłek, wysyłanych przez podejrzanego lub do niego adresowanych, policja sama nie ma prawa tego dokonać, lecz zawiadamia o tem prokuratora, albo zgłasza odpowiedni wniosek do sądu grodzkiego lub sędziego śledczego (art. 160 k. p. k.).

Rozdział VII.

Zatrzymanie podejrzanego.

§ 87.

Policja powinna zatrzymać podejrzanego, jeżeli zwłoka mogłaby spowodować jego ucieczkę lub zatarcie śladów przestępstwa, a zachodzą warunki, wymienione w art. 165 k. p. k., a mianowicie:

a) uzasadniona obawa, że podejrzany będzie się ukrywał, albo

b) podejrzany nie ma w kraju ani stałego miejsca pobytu, ani określonego źródła utrzymania, bądź nie można ustalić jego tożsamości, albo

c) podejrzany jest przestępcą nałogowym, zawodowym lub recydywistą, albo wreszcie

d) w sprawach o przystępstwo, zagrożone karą pozbawienia wolności do roku lub wyższą, — gdy zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony będzie nakłaniał świadków do fałszywych zeznań, lub w inny sposób starał się o usunięcie dowodów przestępstwa.

Uzasadniona obawa, że podejrzany będzie się ukrywał, zachodzi przedewszystkiem wówczas, gdy podejrzanemu grozi wysoka kara. np. w przypadku zbrodni.

Jeżeli podejrzany nie posiada żadnych dowodów osobistych, należy dążyć do ustalenia jego tożsamości na podstawie innych danych, np. na podstawie poświadczenia osób, zasługujących na zaufanie.

§ 88.

Po zatrzymaniu podejrzanego policja obowiązana jest sprowadzić go natychmiast do najbliższego sądu grodzkiego lub sędziego śledczego (art. 168 k. p. k.).

Jeżeli natychmiastowe sprowadzenie podejrzanego do sądu jest niemożliwe z powodu konieczności dokonania czynności niecierpiących zwłoki, mających na celu zabezpieczenie śladów lub dowodów przestępstwa, należy podejrzanego sprowadzić natychmiast po dokonaniu tych czynności, najpóźniej zaś w takim czasie, aby można mu było doręczyć odpis postanowienia sądu o aresztowaniu przed upływem 48 godzin od chwili zatrzymania.

Jeżeli termin 48 godzin nie może być zachowany, należy bezwzględnie zwolnić zatrzymanego z upływem tego terminu.

Termin ten biegnie niezależnie od dni świątecznych.

§ 89.

Jeżeli policja zatrzymała podejrzanego o przestępstwo, należące do właściwości sądu okręgowego, to niezależnie od obowiązku sprowadzenia podejrzanego do sądu, obowiązana jest — o ile nie uczyniła o tem wzmianki już w zawiadomieniu pierwotnem (§ 24) — zawiadomić prokuratora zarówno o samem zatrzy-

maniu, jak i o treści postanowienia, wydanego przez sąd.

Ten sam obowiązek ciąży na policji w przypadku, gdy zatrzymano podejrzanego w sprawie, należącej wprawdzie do właściwości sądu grodzkiego, lecz w toku dochodzenia, prowadzonego przez policję z polecenia prokuratora.

§ 90.

Policja, sprowadzając zatrzymanego do sądu, obowiązana jest przedstawić sędziemu akta przeprowadzonego dochodzenia, a w razie nieposiadania akt — te dane, na których podstawie zatrzymanie nastąpiło. Ponadto należy podać sędziemu dokładny czas faktycznego zatrzymania podejrzanego.

§ 91.

Oddanie osoby zatrzymanej do rozporządzenia sądu może nastąpić również przez odstawienie jej do więzienia, (aresztu), znajdującego się w siedzibie sądu, z jednoczesnem zawiadomieniem o tem sądu i przedstawieniem akt lub innych danych oraz wskazaniem dokładnego czasu zatrzymania (§ 90). Odpisy postanowienia sądu policja na polecenie sądu doręcza oskarżonemu i zarządowi więzienia, o czem składa sprawozdanie sądowi.

§ 92.

Jeżeli przed sprowadzeniem zatrzymanego do sądu upadnie podstawa do dalszego zatrzymania (np. ustalono tożsamość osoby, którą zatrzymano jedynie z powodu niemożności ustalenia tożsamości, albo stwierdzono, że zatrzymano przez pomyłkę niewłaściwą osobę), wówczas policja obowiązana jest sama natychmiast zwolnić zatrzymanego.

§ 93.

Zatrzymanie, jako podejrzanego sędziego dopuszczalne jest jedynie w razie schwytania go na gorącym uczynku zbrodni lub występku.

Zatrzymanie posła lub senatora, podejrzanego o czyn, pozostający w związku z uczestnictwem w pracach Sejmu lub Senatu, nie jest dopuszczalne.

Zatrzymanie posła lub senatora, podejrzanego o czyn, nie związany z uczestnictwem w pracach Sejmu lub Senatu, może nastąpić na zasadach ogólnych (§§ 87—91).

O każdym przypadku zatrzymania sędziego, posła lub senatora należy niezwłocznie zawiadomić prokuratora.

§ 94.

Przedstawiciele dyplomatyczni państw obcych i inne osoby, wymienione w art. 33 § 1 k. p. k., nie podlegają zatrzymaniu. W stosunku do nich policja powinna ograniczyć się do wylegitymowania.

Wobec tych osób nie należy przedsiębrać jakichkolwiek czynności dochodzenia bez wyraźnego polecenia prokuratora.

Rozdział VIII.

Dochodzenia w sprawach osób aresztowanych.

§ 95.

W czasie dochodzenia, prowadzonego przez policję z polecenia prokuratora, aresztowany pozostaje do rozporządzenia prokuratora, w pozostałych przypadkach—do rozporządzenia tego sądu, który wydał postanowienie o aresztowaniu.

§ 96.

W toku dochodzenia w sprawach osób aresztowanych policja obowiązana jest zwracać uwagę na to, czy nie ustały przyczyny, dla których aresztowanie nastąpiło. Jeżeli przyczyny te ustały, policja zawiadamia o tem prokuratora lub sąd — zależnie od tego, w czyjem rozporządzeniu jest aresztowany.

§ 97.

Dochodzenia w sprawach osób aresztowanych należy prowadzić ze szczególnym pośpiechem.

§ 98.

Aresztowanie podejrzanego, zarządzone przez sąd, może trwać w toku dochodzenia najwyżej dwa miesiące, licząc od daty zatrzymania.

W sprawach, należących do właściwości sądu okręgowego, policja obowiązana jest ukończyć dochodzenie w takim czasie, aby przynajmniej na 14 dni przed upływem omawianego terminu, przesłać akta prokuratorowi. W sprawach, należący do właściwości sądu grodzkiego, policja obowiązana jest przed upływem ustawowego terminu ukończyć dochodzenie i wnieść do sądu akt oskarżenia.

W przypadkach, gdy wyjątkowe okoliczności uniemożliwiają ukończenie dochodzenia w omawianym terminie, a przyczyny aresztowania nie ustały, policja przedstawia o tem prokuratorowi, przyczem w sprawach, w których aresztowany pozostaje do rozporządzenia sądu, policja obowiązana jest nadto przed upływem ustawowego terminu zgłosić wniosek do sądu o przedłużenie aresztu na czas niezbędny, a najwyżej na jeden miesiąc. Wniosek powinien zawierać uzasadnienie. Dalsze przedłużanie jest ustawowo niedopuszczalne (art. 171 k. p. k.).

Rozdział IX.

Postępowanie w razie ukrycia się podejrzanego lub uchylania się z pod dozoru policji.

§ 99.

Jeżeli podejrzany o przestępstwo ukrywa się, wówczas policja wpisuje go do policyjnych kartotek osób poszukiwanych stosownie do obowiązujących w tym względzie przepisów, wydanych przez Komendanta Głównego P. P.

Należy przedtem ustalić możliwie najściślej i odnotować w aktach dane co do tożsamości

osoby poszukiwanej oraz jej rysopis, w miarę możności należy dołączyć jej fotografję.

Policja sama cofa zarządzenia o poszukiwaniach podejrzanego, jeżeli stały się one zbędne, a dochodzenie nie zostało jeszcze przysłane prokuratorowi lub sądowi.

W sprawach, należących do właściwości sądu okręgowego, należy akta ukończonego dochodzenia przedstawić prokuratorowi z zawiadomieniem o przedsięwziętych poszukiwaniach.

W sprawach, należących do właściwości sądu grodzkiego, należy przesłać akta dochodzenia sądowi z zawiadomieniem o przedsięwziętych poszukiwaniach, a nadto z wnioskiem o zawieszenie przeciw podejrzanemu postępowania karnego w myśl art. 5 k. p. k.—W przypadkach poważniejszych przestępstw, o ile dowody winy podejrzanego są ważkie, a nie można przypuszczać, by sprawca mógł być ujęty na miejscowym terenie, policja składa jednocześnie sądowi wniosek o wydanie zaocznie postanowienia o aresztowaniu osoby poszukiwanej, a następnie o rozesłaniu za nią listów gończych (art. 189 § 1 k. p. k.).

§ 100.

Jeżeli oddany pod dozór policji nie dopełnił obowiązku zgłoszenia się w terminie do urzędu policyjnego, sprawującego dozór, wówczas policja obowiązana jest wezwać go, wyjaśnić, że może to sprowadzić zmianę środka zapobiegawczego na ostrzejszy, oraz wyznaczyć termin ponownego stawiennictwa. Gdyby oskarżony i tego terminu nie dochował, policja zawiadamia sąd lub sędziego śledczego, który zastosował dozór.

Jeżeli sprawa przeciw temu oskarżonemu toczy się jeszcze przed sądem grodzkim, policja może sama złożyć wniosek o zaostrzenie środka zapobiegawczego (art. 187 § 4 k. p. k.).

Rozdział X.

Zabezpieczenie grzywny.

§ 101.

Jeżeli podejrzanemu grozi znaczna grzywna (kara pieniężna), bądź to przewidziana jako kara za dane przestępstwo, bądź wymierzana obok kary w razie popełnienia przestępstwa z chęci zysku (art. 42 § 2 kodeksu karnego), zachodzi zaś obawa, że podejrzany majątek swój ukryje lub odstąpi innej osobie, policja w kwestji zabezpieczenia grzywny porozumiewa się z prokuratorem.

CZĘŚĆ III.

Postępowanie przed sądem grodzkim.

Rozdział I.

Akty oskarżenia. Wnioski o umorzenie postępowania.

§ 102.

Niezwłocznie po ukończeniu dochodzenia w sprawie, należącej do właściwości sądu grodzkiego, policja sporządza akt oskarżenia lub wniosek o umorzenie postępowania — zależnie od wyników dochodzenia—poczem akta sprawy wraz z dowodami rzeczowemi przesyła do właściwego sądu grodzkiego.

W przypadku ukrycia się podejrzanego należy do aktu oskarżenia dołączyć wniosek o zawieszenie względem niego postępowania (§ 99).

Jeżeli policja przeprowadziła z polecenia prokuratora dochodzenie w sprawie, należącej do właściwości sądu grodzkiego, wówczas sporządza akt oskarżenia jedynie w przypadku otrzymania takiego polecenia od prokuratora, a o wykonaniu zawiadamia go; w braku takiego polecenia policja po ukończeniu dochodzenia przesyła akta prokuratorowi (§ 51 ust. 2).

§ 103.

Akt oskarżenia powinien zawierać:

1) imię i nazwisko oskarżonego, jego wiek, imiona rodziców i zajęcie;

2) określenie czynu zarzucanego oskarżonemu ze wskazaniem czasu i miejsca oraz okoliczności jego popełnienia;

3) wskazanie przepisu karnego, pod który zarzucany czyn podpada (tak zwaną kwalifikację przestępstwa).

W sprawach zawiłych wskazane jest sporządzenie krótkiego uzasadnienia, zawierającego w streszczeniu wyniki dochodzenia.

§ 104.

Do aktu oskarżenia należy dołączyć wykaz osób, które mają być wezwane do sądu (oskarżeni, świadkowie, w razie potrzeby biegli) ze wskazaniem ich adresów.

Powoływać należy jedynie takich świadków, których zeznania mają istotne znaczenie dla sprawy, przyczem należy unikać zbędnego wzywania większej ilości osób celem stwierdzenia jednej i tej samej okoliczności.

Oficerów i szeregowych policji, którzy przeprowadzali w danej sprawie dochodzenie, powołuje się wówczas, gdy mogą zeznawać na podstawie własnych spostrzeżeń, nie zaś powtarzać jedynie informacje, uzyskane od innych osób, które mają być wezwane w charakterze świadków na rozprawę. W szczególności zbędne jest powoływanie oficera lub szeregowego policji na okoliczności zawarte w sporządzonym przez niego protokóle czynności sądowej.

Pod wykazem osób, podlegających wezwaniu, należy umieścić wykaz protokółów i innych dokumentów, podlegających odczytaniu na rozprawie (art. 340 i 341 k. p. k.), np. protokół oględzin miejsca przestępstwa, protokół przesłuchania pokrzywdzonego, który następnie zmarł, świadectwo lekarskie, określające rodzaj obrażeń na ciele pokrzywdzonego, zawiadomienie o przestępstwie i t. p.

Ponadto należy wskazać, gdzie znajdują się dowody rzeczowe, oraz dołączyć dane z rejestru skazanych (§ 45).

§ 105.

W razie potrzeby zastosowania względem oskarżonego środka zapobiegawczego (np. w obawie ucieczki oskarżonego lub wpływania na świadków) albo zmiany środka już zastosowanego, policja powinna wniosek swój w tym przedmiocie dołączyć do aktu oskarżenia (art. 284 k. p. k.).

§ 106.

Jeżeli sąd grodzki zlecił policji przeprowadzenie dochodzenia w sprawie z oskarżenia publicznego, w której akt oskarżenia (skargę) wniósł wprost do sądu pokrzywdzony (art. 67 k. p. k.), policja po przeprowadzeniu dochodzenia sporządza akt oskarżenia jedynie wówczas, gdy wyniki dochodzenia to uzasadniają; w przeciwnym razie policja poprzestaje na przedstawieniu akt sądowi grodzkiemu.

Jeżeli sąd grodzki po otrzymaniu sprawy z aktem oskarżenia, sporządzonym przez policję, zlecił policji przeprowadzenie uzupełniającego dochodzenia, policja po przeprowadzeniu tego dochodzenia sporządza nowy akt oskarżenia jedynie wówczas, gdy wobec wyników tego dochodzenia zachodzi potrzeba zmiany lub uzupełnienia poprzedniego aktu oskarżenia.

§ 107.

Wniosek o umorzenie dochodzenia powinien być sporządzony w razie:

1) śmierci podejrzanego;

2) przedawnienia przestępstwa, zarzucanego podejrzanemu (art. 86 kodeksu karnego);

3) braku znamion przestępstwa w czynie podejrzanego;

4) oczywistego braku dowodów winy podejrzanego;

5) niewykrycia sprawców przestępstwa;

6) jeżeli na zasadzie amnestji postępowanie o dane przestępstwo podlega całkowitemu umorzeniu.

Jeżeli w sprawie są dowody rzeczowe, należy uczynić o tem wzmiankę we wniosku.

§ 108.

Akty oskarżenia i wnioski o umorzenie podpisuje kierownik tego urzędu policyjnego, który przeprowadził dochodzenie.

§ 109.

Jeżeli sąd grodzki umorzy przed rozprawą (art. 458 § 1 k. p. k.) postępowanie w sprawie, w której policja złożyła akt oskarżenia, policji służy zażalenie (§§ 128 pkt. 1 i 129 oraz art. 463 k. p. k.).

Rozdział II.

Czynności na rozprawie.

§ 110.

W sprawach o przestępstwa, ścigane z urzędu lub na wniosek, policja spełnia na rozprawie głównej czynności oskarżyciela publicznego (art 58 k. p. k.).

§ 111.

Policja nie bierze udziału w rozprawie, jeżeli prokurator sam działa.

Udział policji w rozprawie jest zbędny, gdy w charakterze oskarżyciela publicznego występuje przedstawiciel władzy administracyjnej (np. urzędnik skarbowy w sprawach z ustawy karnoskarbowej).

§ 112.

Delegowanie oficera lub szeregowego policji do pełnienia czynności oskarżyciela publicznego na rozprawie zarządza kierownik urzędu policyjnego z pośród podkomendnych, mających odpowiednie po temu kwalifikacje.

§ 113.

Jeżeli na rozprawę nie stawił się oskarżony, którego stawiennictwo jest obowiązkowe (art. 301 i 326 k. p. k.), należy zgłosić wniosek o sprowadzenie go natychmiast albo też o przerwanie lub odroczenie rozprawy i sprowadzenie na następną rozprawę.

Jeżeli nie stawił się oskarżony, którego stawiennictwo nie jest obowiązkowe, lecz którego obecność jest niezbędna z uwagi na potrzebę okazania go świadkom lub na treść ich zeznań, należy zgłosić wniosek o przerwanie lub odroczenie rozprawy i o wezwanie oskarżonego na następną rozprawę ze stawiennictwem obowiązkowem.

W innych przypadkach w razie niestawiennictwa oskarżonego należy zgłosić wniosek o zaoczne rozpoznanie sprawy.

§ 114.

W razie niestawiennictwa świadka, którego zeznanie jest niezbędne, należy zgłosić wniosek o odroczenie rozprawy jedynie wówczas, gdy świadek nie był przesłuchany protokólarnie w dochodzeniu (§§ 49 — 53), bądź też gdy nie zachodzą warunki uzasadniające odczytanie protokółu zeznania (art. 340 k. p. k.).

§ 115.

W razie potrzeby wezwania dodatkowych świadków lub biegłych należy zgłosić odpowiedni wniosek na pierwszej rozprawie (art. 458 § 2 k. p. k.).

§ 116.

Świadka lub biegłego można zwolnić od przysięgi, jeżeli niema wątpliwości, że bez przysięgi zezna on prawdę (art. 108 k. p. k.).

§ 117.

W toku postępowania dowodowego oficer lub szeregowy policji, biorący udział w rozprawie, ma prawo zadawania pytań oskarżonym, świadkom i biegłym.

§ 118.

Jeżeli między zeznaniami świadków zajdą sprzeczności, należy zgłosić wniosek o zarządzenie konfrontacji (art. 116 k. p. k.).

§ 119.

Jeżeli świadek lub oskarżony inaczej zeznał na rozprawie, niż w postępowaniu poprzedniem, albo odmówił zeznań, albo też oświadczył, że pewnych szczegółów nie pamięta, należy zgłosić wniosek o odczytanie protokółu jego zeznania (art. 340 k. p. k.). Wniosku takiego nie można zgłaszać, jeżeli z poprzednich zeznań nie sporządzono protokółu, lecz jedynie wciągnięto je do zapisków.

§ 120.

Jeżeli w sprawie są: protokóły oględzin i rewizyj, tudzież opinje biegłych, złożone wobec sądu, orzeczenia karne przeciw oskarżonemu poprzednio zapadłe, zaświadczenie lekarskie, zawiadomienie pokrzywdzonego o przestępstwie oraz inne złożone do akt dokumenty urzędowe lub prywatne, należy zgłosić wniosek o ich odczytanie lub zaliczenie w poczet dowodów, chyba że sędzia wymienił już wszystkie niezbędne dowody w ogłoszonem w tym względzie postanowieniu sądu.

§ 121.

W sprawach prostych i niebudzących wątpliwości, delegowany na rozprawę oficer lub szeregowy policji może poprzestać w swoim głosie na oświadczeniu, że popiera oskarżenie. W sprawach zawiłych i spornych oficer lub szeregowy policji powinien w swoim głosie uzasadnić oskarżenie, wyjaśniając, jakie okoliczności dowodzą winy oskarżonego i dlaczego dowody przeciwne (np. zeznania świadków odwodowych) nie zasługują na wiarę.

W razie ustalenia na przewodzie sądowym oczywistej bezpodstawności oskarżenia, należy zrzec się oskarżenia.

Rozdział III.

Środki odwoławcze.

§ 122.

Jeżeli delegowany na rozprawę oficer lub szeregowy policji uważa, że sąd niesłusznie uniewinnił oskarżonego albo wymierzył mu zbyt niską karę, to powinien zgłosić do protokółu zapowiedzenie apelacji po ogłoszeniu wyroku, albo też przedstawić sprawę kierownikowi urzędu policyjnego, który—jeżeli uzna zapowiedzenie za potrzebne — złoży je na piśmie w ciągu 3 dni od ogłoszenia wyroku (art. 225 i 484 k. p. k.).

Oficer lub szeregowy policji, który zapowiedział apelację na rozprawie, obowiązany jest najpóźniej następnego dnia zakomunikować o tem kierownikowi urzędu policyjnego.

W razie wątpliwości, czy należy apelować, kierownik urzędu powinien przedstawić sprawę prokuratorowi.

§ 123.

Cofnięcie zapowiedzenia apelacji lub niezłożenie jej wywodu po doręczeniu wyroku z uzasadnieniem może nastąpić tylko za zezwoleniem prokuratora.

Policja nie może cofnąć złożonego przez siebie wywodu apelacji. O potrzebie cofnięcia wywodu apelacji policja przedstawia prokuratorowi.

§ 124.

Wywód apelacji należy złożyć w ciągu 7 dni od daty otrzymania odpisu wyroku z uzasadnieniem. Wywód apelacji powinien zawierać nagłówek: „Do Sądu Okręgowego w..................“, a przesłać go należy do sądu grodzkiego, który wydał wyrok (art. 226 i 485 k. p. k.).

Odpis wywodu apelacji należy jednocześnie przedstawić prokuratorowi.

§ 125.

Wywód apelacji powinien zawierać:

1) imię i nazwisko oskarżonego oraz oznaczenie akt sądu grodzkiego;

2) wskazanie daty zaskarżonego wyroku;

3) żądanie uchylenia lub zmiany wyroku w całości lub części (np. uchylenie w części, dotyczącej wymiaru kary);

4) uzasadnienie tego żądania;

5) podpis kierownika urzędu policyjnego, w którego imieniu sporządza się wywód apelacji.

Ponadto w razie potrzeby wywód może zawierać żądanie przeprowadzenia nowych dowodów, a więc wezwania świadków lub sprowadzenia z sądu grodzkiego dowodów rzeczowych (art. 492 i 493 k. p. k.).

§ 126.

Jeżeli przy opracowaniu apelacji policja dostrzeże, że protokół rozprawy zawiera nieścisłości lub opuszczenia, powinna jednocześnie z wywodem apelacji złożyć wniosek o sprostowanie lub uzupełnienie protokółu (art. 241 k. p. k.)

§ 127.

Jeżeli po złożeniu wywodu apelacji ujawnią się nowe dowody, mogące mieć wpływ na wynik sprawy, policja powinna zawiadomić o tem prokuratora.

§ 128.

Policji służy prawo składania zażalenia:

1) na postanowienie sądu, zamykające drogę do wydania wyroku (art. 463 k. p. k.), a przedewszystkiem na postanowienie umarzające postępowanie;

2) na każde inne postanowienie sądu, lecz jedynie w przypadkach wyraźnie w ustawie wskazanych (art. 465 k. p. k.), np. na postanowienie, oddalające wniosek policji o zastosowanie względem podejrzanego tymczasowego aresztowania (art. 164 k. p. k.).

Zażalenie służy policji zarówno, gdy postanowienie zapadło na rozprawie, jak i poza rozprawą.

§ 129.

Zażalenie należy złożyć w ciągu 7 dni od daty ogłoszenia postanowienia na rozprawie albo od daty doręczenia odpisu postanowienia,

o ile ustawa nakazuje doręczenie (art. 222 i 223 k. p. k.).

Jeżeli postanowienie zapadło poza rozprawą, a sąd nie zarządził doręczenia policji odpisu postanowienia, termin biegnie od daty, w której policja powzięła wiadomość o treści postanowienia.

Zażalenie powinno zawierać nagłówek: „Do Sądu Okręgowego w . . . . . . "; przesyła się je do sądu grodzkiego, który wydał zaskarżone postanowienie (art. 468 § 1 k. p. k.). Odpis zażalenia należy jednocześnie przedstawić prokuratorowi.

CZĘŚĆ IV.

Czynności policji w niektórych rodzajach spraw.

A) W sprawach karnych skarbowych.

§ 130.

W sprawach o przestępstwa, przewidziane w ustawie karnej skarbowej, tudzież o przestępstwa, przewidziane w innych ustawach i rozporządzeniach Prezydenta Rzeczypospolitej, gdy do ich ścigania stosuje się przepisy postępowania, zamieszczone w ustawie karnej skarbowej, policja w zasadzie dochodzenia bez szczególnego polecenia nie prowadzi. W zakresie ścigania tych przestępstw policja działa w stosunku do władz skarbowych zastępczo (zamiast nieobecnych organów skarbowych) lub pomocniczo.

O wykryciu przestępstwa i o dokonanych czynnościach policja zawiadamia niezwłocznie właściwą władzę skarbową.

Jeżeli przestępstwo skarbowe zostanie wykryte w toku dochodzenia, prowadzonego o przestępstwo pospolite, policja powinna zwrócić się do najbliższego skarbowego organu wykonawczego o współdziałanie (art. 5 ustawy z dnia 14 grudnia 1923 r. o uprawnieniach organów wykonawczych władz skarbowych, Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr. 5, poz. 37, i § 10 rozporządzenia wykonawczego z dnia 24 czerwca 1925 r. Dz. U. R. P. Nr. 83, poz. 576).

§ 131.

Czynności zastępcze policja spełnia jedynie w przypadkach niecierpiących zwłoki. Czynności te polegają na sporządzeniu protokółu o ujawnionem przez policję przestępstwie karnem skarbowem oraz na zabezpieczeniu śladów i dowodów przestępstwa (rewizja, odebranie rzeczy, np. aparatów potajemnej gorzelni, beczek, zacierów, sacharyny, odkażonego spirytusu i t. p.) oraz na zatrzymaniu podejrzanego w przypadkach, przewidzianych w ustawie karnej skarbowej.

§ 132.

W przypadku zatrzymania podejrzanego policja obowiązana jest natychmiast sprowadzić go do władzy skarbowej.

§ 133.

Czynności pomocnicze policji polegają na udzielaniu pomocy urzędnikom skarbowym na ich wezwanie (asysta przy odbieraniu rzeczy i przy rewizji, ochrona czynności, dostawienie do władzy skarbowej obwinionego i świadków i t. p.).

B) W postępowaniu doraźnem.

§ 134.

W sprawach o przestępstwa, ścigane w trybie postępowania doraźnego, policja obowiązana jest działać szybko i ze wzmożoną energją.

Obowiązki policji w postępowaniu doraźnem polegają zwłaszcza na:

1) natychmiastowem zawiadomieniu prokuratora o przestępstwie;

2) zatrzymaniu podejrzanego;

3) szybkiem przeprowadzeniu dochodzenia, zleconego przez prokuratora;

4) delegowaniu na żądanie przewodniczącego sądu doraźnego oddziału policyjnego dla ochrony sądu, utrzymania porządku i t. d.;

5) wykonaniu polecenia przewodniczącego sądu doraźnego co do stałego informowania się o każdoczesnem miejscu pobytu świadka lub biegłego albo co do sprowadzenia ich pod przymusem.

C) W sprawach o szpiegostwo.

§ 135.

W sprawach o przestępstwa, przewidziane w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o niektórych przestępstwach przeciwko bezpieczeństwu Państwa, (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 851), policja obowiązana jest do ścisłego współdziałania z Oddziałem II Sztabu Głównego i do stosowania zasad następujących:

1) niezależnie od zawiadomienia prokuratora (§ 24) należy ponadto natychmiast o ujawnieniu tego rodzaju przestępstwa zawiadomić właściwy organ Oddziału II Sztabu Głównego a następnie przesłać temu organowi odpis zawiadomienia o przestępstwie, przez policję otrzymanego lub zaprotokółowanego;

2) samodzielne czynności dochodzenia policja przedsiębierze tylko w przypadkach niecierpiących zwłoki, a mianowicie gdy zachodzi obawa ucieczki podejrzanego (zatrzymanie) albo zatarcia lub ukrycia dowodów przestępstwa (odebranie materjałów szpiegowskich); dochodzenie należy prowadzić poufnie, wyniki zaś jego zachować w najściślejszej tajemnicy (§ 33);

3) poza przypadkami niecierpiącemi zwłoki policja poprzestaje na natychmiastowem zawiadomieniu prokuratora i właściwego organu Oddziału II Sztabu Głównego, a dochodzenia nie wszczyna.

CZĘŚĆ V.

Czynności organów Korpusu Ochrony Pogranicza.

§ 136.

Organa Korpusu Ochrony Pogranicza na obszarze pasa granicznego mają aż do przybycia na miejsce policji państwowej prawa i obowiązki policji, przewidziane w kodeksie postępowania karnego (art. 42 § 3 przep. wprow.).

O ujawnieniu przestępstwa należącego do właściwości sądów powszechnych, organa te obowiązane są zawiadomić niezwłocznie policję.

§ 137.

Organa Korpusu Ochrony Pogranicza spełniają czynności dochodzenia jedynie w przypadkach niecierpiących zwłoki. Czynności te polegają na zabezpieczeniu śladów i dowodów przestępstwa (rewizja, odebranie rzeczy), na pościgu za sprawcą i zatrzymaniu go w przypadkach wymienionych w § 87.

Przy spełnianiu zastępczych czynności dochodzenia organa Korpusu Ochrony Pogranicza obowiązane są stosować się do przepisów instrukcji niniejszej, a po ich spełnieniu przekazują dalsze prowadzenie dochodzenia Policji Państwowej.

§ 138.

Z przebiegu dokonywanych czynności organa Korpusu Ochrony Pogranicza sporządzają zapiski (§ 42).

Organa te nie są uprawnione do dokonywania czynności, mających moc czynności sądowych (§§ 49—53), i do sporządzania z nich protokółów.

§ 139.

Organa Korpusu Ochrony Pogranicza obowiązane są nadto do udzielania pomocy sądom i prokuratorom w zakresie ścigania i dochodzenia przestępstw (art. 8 § 1 k. p. k.).

CZĘŚĆ VI.

Prowadzenie akt dochodzenia oraz kontroli dochodzeń.

§ 140.

Wszelkie pisma, które dotyczą tej samej sprawy, łączy się według kolejnego porządku dat; tworzą one akta dochodzenia.

Akta dochodzeń należy przechowywać pod zamknięciem.

§ 141.

Znak akt dochodzenia (numer sprawy) składa się z litery „KD“ numeru porządkowego według księgi kontroli dochodzeń oraz roku założenia akt (np. KD. 171/33). Przed literą „KD“ można umieścić liczbę rzymską danego komisarjatu, brygady śledczej i t. p.

§ 142.

Akta dochodzenia powinny być zeszyte, a karty w nich ponumerowane.

Przy przesyłaniu akt dochodzenia na ostatniej karcie należy zamieścić wzmiankę o ilości kart i opatrzyć wzmiankę podpisem.

§ 143.

Akta należy prowadzić czysto. Nie powinny one zawierać kart rozdartych i wyskrobanych miejsc.

W razie konieczności dokonania poprawek w zapiskach, protokółach lub innych pismach należy niepotrzebny bądź błędny ustęp czy wyraz przekreślić w taki sposób, aby treść była widoczna, i napisać nad przekreślonemi wyrazami treść właściwą, w końcu zaś pisma należy omówić dokonaną poprawkę w wyrazach: „zakreślono . . . . ., dopisano . . . . .“.

§ 144.

Pisma należy pisać czytelnie, bez skróceń, utrudniających zrozumienie treści, oraz z takim odstępem (marginesem), który umożliwi odczytanie całkowitej treści pism po wszyciu ich do akt.

§ 145.

Pisma należy pisać atramentem lub na maszynie.

Do wezwań i innych pism, sporządzonych w kilku egzemplarzach, można używać ołówka kopjowego (chemicznego) i kalki.

§ 146.

Akta dochodzenia należy przesyłać prokuratorowi lub sądowi przy piśmie, w którem podaje się znak akt (§ 141) i nazwę sprawy oraz wzmiankę o załączeniu dowodów rzeczowych lub o miejscu ich przechowania; kopertę z dowodami rzeczowemi należy wszyć na początku akt dochodzenia, zachowując przepisy § 70.

Na piśmie tem w sprawach, w których podejrzany jest aresztowany, należy umieścić u góry w sposób widoczny np. wypisać kolorowym atramentem wyraz: „Aresztowany“; w sprawach zaś tajnych lub poufnych — wyrazy: „Tajne“ lub „Poufne“.

§ 147.

Urzędy policyjne, powołane do prowadzenia dochodzeń (urzędy i wydziały śledcze, komisarjaty, posterunki i t. d.) prowadzą księgę kontroli dochodzeń według wzoru ustalonego przez Komendanta Głównego P. P.

Kierownicy urzędów i wydziałów śledczych mogą zarządzić prowadzenie ksiąg kontroli dochodzeń przez poszczególne brygady śledcze.

Do księgi kontroli dochodzeń wpisuje się wszystkie sprawy o przestępstwa należące do właściwości sądów powszechnych; zarówno o przestępstwa, przewidziane w kodeksie karnym, jak w ustawach szczególnych, a ścigane

bądź z urzędu, bądź na wniosek, bądź też z oskarżenia prywatnego.

§ 148.

Do księgi kontroli wpisuje się każdą sprawę, w której sporządzono pierwszy rozpoczynający ją protokół zawiadomienia o przestępstwie lub wszczęto dochodzenie, albo w której przeprowadzono poszczególne czynności na polecenie sądu lub prokuratora albo na żądanie innego urzędu policyjnego (t. zw. rekwizycja).

W rubryce o sposobie załatwienia i skierowania dochodzenia należy krótko odnotować, kiedy, do kogo i w jakim trybie akta przesłano np. z aktem oskarżenia, z wnioskiem o umorzenie lub o zawieszenie postępowania, albo po wykonaniu (t. zn. bez jakiegokolwiek wniosku) i t. p.

W rubryce „Uwagi" wpisuje się takie dane, jak np. przesłanie akt w toku dochodzenia z rekwizycją i otrzymanie protokółu jej wykonania, data i krótka treść zawiadomień przesyłanych prokuratorowi lub wniosków, przesyłanych do sądu, a nie stanowiących ostatecznego załatwienia sprawy.

§ 149.

Każdą sprawę należy tylko raz jeden zapisać do kontroli dochodzeń.

Jeżeli akta dochodzenia zostały zwrócone policji celem uzupełnienia nowemi czynnościami, należy o zwrocie odnotować pod dawnym numerem porządkowym kontroli, pod którym wpisuje się również dane o ponownem załatwieniu sprawy.

Jeżeli dochodzenie rozdzielono celem odrębnego prowadzenia dwóch lub więcej spraw, należy o tem odnotować w rubryce: „Uwagi", akta zaś wydzielone zapisać pod nowym numerem.

Po zakończeniu roku kalendarzowego numeracja zaczyna się na nowo. Spraw niezakończonych nie wciąga się pod numery roku następnego.

W większych jednostkach, prowadzących znaczną liczbę dochodzeń, należy prowadzić skorowidz, według nazwisk podejrzanych i pokrzywdzonych. Kierownik urzędu policyjnego może zarządzić prowadzenie skorowidzów systemem kartkowym.

§ 150.

Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 września 1935 roku.

(—) C Michałowski
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

(—) Marjan Zyndram-Kościałkowski
MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Drukarnia Gaz. Adm. i P. P., Warszawa, Trębacka 11.